

УДК 378.016:811.111

DOI: [HTTPS://DOI.ORG./ 10.36550/2522-4077.2020.187.117](https://doi.org/10.36550/2522-4077.2020.187.117)

ЗАСТОСУВАННЯ ТЕСТОВИХ ЗАВДАНЬ У НАВЧАННІ ГРАМАТИКИ СТУДЕНТІВ МОВНОГО ФАКУЛЬТЕТУ

Тетяна САВЕНКО (Кропивницький, Україна)

ORCID: [https://orcid.org/ 0000-0003-3166-8778](https://orcid.org/0000-0003-3166-8778)

e-mail: savenkotv1960@gmail.com

САВЕНКО Тетяна. ЗАСТОСУВАННЯ ТЕСТОВИХ ЗАВДАНЬ У НАВЧАННІ ГРАМАТИКИ СТУДЕНТІВ МОВНОГО ФАКУЛЬТЕТУ. У статті розглянуто проблему методичного забезпечення навчання практичної граматики англійської мови на 1–2 курсах факультету іноземних мов, порушено питання про застосування на заняттях тестових завдань з навчальною метою. Тестові завдання розглянуто як вид вправи, виконання якого контролює безпосередньо викладач на занятті, при цьому студенти пояснюють особливості вживання граматичних структур. Розглянуто методику організації навчальної діяльності студентів на занятті з практичної граматики, методи і прийоми застосування тестових завдань.

Ключові слова: видо-часові форми дієслова, модальні дієслова, тестові завдання, типологія вправ, методи і прийоми застосування тестових завдань.

SAVENKO Tatiana. INTRODUCING TESTS IN TEACHING GRAMMAR AT THE SCHOOL OF FOREIGN LANGUAGES. The paper calls into the problem of using tests at the practical grammar classes with the objective to develop students' grammar skills, which are the component of linguistic competence. Grammar skills along with lexical and phonetic skills enable students to develop communicative competence, which is defined as the main and final teaching/learning objective. The emphasis in the article is made on practical aspects of teaching so some examples of tests for developing linguistic competence are being presented with the consideration of the objectives and their use in the teaching/learning process. The aim of the research is to describe and analyze different types of tests used in teaching grammar and developing students' skills: multiple-choice tests, matching, sentence completion, rephrasing and true-false choice. Such tests may be widely used in the teaching/learning process providing an opportunity for students to develop their ability to differentiate and distinguish meanings of modal verbs, communicative functions and peculiarities of using verbs in different tense forms. The article presents some sets of tests developed for freshmen and sophomores, English language learners at the school of foreign languages. Test sets consist of a few tests aimed to develop skills in using a particular tense form or tense forms studied at a definite period simultaneously (learning active and passive verb forms). Teaching methods and approaches are described as well as students' activities, their expected performance – commenting the modal verb use and its meaning, communicative functions of the active and passive verb forms. A special focus is made on the efficiency of tests in developing professional skills of would-be teachers.

Key words: verb tenses, modal verbs, test tasks, exercises typology, methods and approaches of exercise application.

Постановка проблеми. Динамічні зміни в суспільстві, зростаюча потреба в спеціалістах, які володіють іноземними мовами як засобом спілкування, спонукає вчителів загальноосвітніх закладів, викладачів університетів та методистів продовжувати пошук ефективних засобів навчання іншомовного спілкування, кінцевою метою якого є набуття учнями в школах і студентами в університетах комунікативної компетенції в усному і писемному мовленні на відповідному рівні.

Комунікативна компетенція складається з кількох компонентів – соціокультурної компетенції, компетенції в говорінні, аудіюванні, читанні і письму, які у свою чергу забезпечуються набуттям і розвитком лінгвістичної компетенції. Граматична компетенція поряд з лексичною і фонетичною є необхідним підґрунтям формування зазначених компетенцій. У статті ми розглянемо методику застосування тестових завдань у навчанні граматики студентів 1–2 курсів мовних спеціальностей.

Актуальність дослідження зумовлена кількома чинниками. По-перше, застосування тестових завдань дає викладачеві можливість корегувати способи і прийоми навчання. По-друге, тестові завдання дають можливість правильно оцінити рівень сформованості навичок уживання виучуваних граматичних явищ / структур. По-третє, застосування тестових завдань з навчальною метою (а саме на цьому ми зосередимо увагу в дослідженні) допомагає студентам краще зрозуміти функціональний аспект граматичного явища / структури та навчитися вживати її в усному і писемному мовленні.

Виходячи з вищезазначеного завданням дослідження є вивчення та аналіз нестандартизованих тестів, які пропонують у підручниках видавництва «Longman», «Express Publisher» та інших, опис прикладів викладацьких тестових завдань, розроблених для виконання студентами з навчальною метою під час вивчення певної граматичної теми, та методики їх застосування на заняттях з практичної граматики англійської мови на 1–2 курсах факультету іноземних мов.

Матеріалом дослідження слугують тестові завдання, що пропонують у навчальному посібнику «Практична грамика англійської мови» та в «Збірнику вправ з практичної граматики англійської мови» (Савенко, 2015; Савенко, 2017).

Огляд останніх досліджень і публікацій. Учені та методисти вивчають різні аспекти заявленої проблеми, серед інших – стандартизовані тести і нестандартизовані, цілі застосування, структуру, формат тесту, змістове наповнення. Проблему розробки та застосування тестів розглянуто в роботах Я. В. Довгополової (Довгополова, 2011), О. Г. Квасової (Квасова, 2009), С. Ю. Ніколаєвої (Ніколаєва, 2008), Л. В. Сологуб (Сологуб, 2017), А. Хьюз (Хьюз, 1989).

Виклад основного матеріалу. У дослідженні розглянуто проблему методичного забезпечення процесу формування й розвитку граматичних мовленнєвих навичок студентів першого та другого курсів, формування їх лінгвістичної компетенції як складового компонента мовленнєвої діяльності, а також – типологію вправ, які застосовують у навчальному процесі, зокрема тестові завдання.

Основними видами тестових завдань, які, на нашу думку, можуть бути ефективними саме в навчанні граматики, є завдання перехресного вибору (matching), альтернативного вибору (true / false choices), множинного вибору (multiple-choice) та завдання на внутрішньомовне перефразування. (Ніколаєва, 2008: 242).

Дослідниця О. Г. Квасова порівнює тестове завдання, «яке є за суттю завданням для перевірки й оцінювання» із вправою, яка є «завданням для тренування і вдосконалення умінь» та зазначає, що вони мають подібну трифазну структуру (Квасова, 2009: 23). Вправа завжди містить завдання або інструкцію, виконання завдання з певним мовним / мовленнєвим матеріалом, контроль виконання вправи вчителем або самоконтроль за ключем. Приклад виконання є факультативним компонентом і його подають на початку навчання певного матеріалу.

Структура тестового завдання дещо відмінна від звичайної вправи, але ми розглядаємо тестове завдання саме як вид вправи для формування й розвитку граматичних навичок і визначаємо складові тестового завдання, які не відрізняються від компонентів вправи, проте пропонуємо інший хід виконання.

Хід виконання такого завдання має таку послідовність: ознайомлення з інструкцією → самостійне індивідуальне виконання завдання → фронтальна перевірка вчителем / самостійна перевірка за ключем → коментування правильних / неправильних відповідей з поясненням і наведенням прикладів уживання граматичного явища / структури.

Спостереження та аналіз навчального процесу з практичної граматики англійської мови на факультеті іноземних мов, зокрема застосування тестових завдань з навчальною метою, уможливило реалізацію ідеї створення спеціального комплексу тестових завдань, які можуть бути застосовані для опанування студентами видо-часових форм дієслова (1 курс), умовного способу та модальних дієслів. Комплекс вправ, у нашому випадку комплекс тестових завдань, – спеціально розроблені завдання для формування й розвитку чітко визначених навичок або вмінь.

Розглянемо комплекс тестових завдань для розвитку навичок уживання завершених часів (Perfect tenses) в активному і пасивному стані. Ми вважаємо доцільним навчання активного і пасивного стану будь-якої групи часів (Simple, Progressive and Perfect) одночасно, оскільки ознаки вживання, наприклад, Present Perfect Active and Passive є однаковими, тому паралельне засвоєння активної форми і пасивної не викликає додаткових труднощів. До того ж, студенти навчаються відрізняти функціональний аспект дієслова в активному і пасивному стані.

Першим тестовим завданням у комплексі є таке:

Choose the verb form, which best fits the gap:

The project _____ approved, we can start realizing it.

- a) has approved
- b) has been approved
- c) had approved
- d) had been approved

В одному тесті подано кілька речень, наприклад 5–6, лише на завершені часи в активному і пасивному стані. Час виконання одного тестового завдання обмежено. Студенти виконують завдання самостійно індивідуально з подальшою перевіркою викладачем фронтально. Студентам пропонують прокоментувати власний вибір і навести свій приклад речення з простим дієслівним присудком в Perfect Active / Passive.

Наступним тестовим завданням запропоновано завдання на перехресний вибір (matching), коли студенти мають вибрати необхідну за значенням форму дієслова, щоб заповнити пропуск у реченні.

Choose the verb form which best fits the gap:

1.	The parcel _____ yet.	A	had been invited
2.	When we arrived at the airport, he passengers _____ to board the plane.	B	will have completed
3.	Gemma _____ her work by next Monday.	C	has not been delivered

Тестове завдання містить кілька речень (не більше 10), час виконання обмежено, і після перевірки правильності / неправильності кожного вибору студентам пропонують пояснити свій вибір.

Наступним кроком є подання тестового завдання на понадфразовому або текстовому рівні, коли для виконання потрібне розуміння тексту загалом.

Read the story and choose the option A, B, C or D to fit each gap.

Today Mila (1) _____ at a few departments in the shopping mall in search of a new outfit but nothing (2) _____ yet. Yesterday she also tried to buy something stunning. Though a lot of fashionable clothes (3) _____ on she left the shop very much disappointed. She (4) _____ advice what shops to visit and she wants her mother to go with her. May's mother has a good taste and May (5) _____ on it. Tomorrow they are going to browse the shops together. May will need the new outfit a few days and she is hoping that a dress, stilettos and accessories (6) _____ by that time.

	A	B	C	D
1.	have been dropped	have dropped	has been dropped	has dropped
2.	have been chosen	has been chosen	had been chosen	has chosen
3.	had tried	had been tried	have tried	have been tried
4.	has given	had given	has been given	had been given
5.	has always depended	had always depended	has been always depended	had been always depended
6.	will have chosen	will have been chosen	have chosen	have been chosen

Тестове завдання текстового рівня може бути більшим за обсягом. Студенти виконують завдання самостійно індивідуально, перевірку здійснює викладач фронтально. Такого виду тестове завдання пропонують також для контролю сформованості навичок уживання завершених часів в активному і пасивному стані в тематичному тесті.

Ще одним тестовим завданням, запропонованим нами для навчання вжитку зазначеної граматичної структури, є внутрішньомовне перефразування.

Rephrase the sentences beginning with the prompts:

1. *Millions of people have watched the Cup final broadcast.*

The Cup Final.

Це завдання, ураховуючи, що ми застосовуємо тестові завдання в якості звичайних тренувальних вправ, можна охарактеризувати як немовленнєве. Його пропонують студентам на кожному занятті, що сприяє набуттю автоматизмів та розвиткові стійких і гнучких навичок.

При вивченні модальних дієслів, що відбувається згідно з навчальною програмою на 2 курсі, застосовується комплекс тестових завдань із завданнями кількох видів: множинного вибору (на рівні речення і на надфразовому рівні), перехресного вибору, завершення висловлювання та внутрішньомовне перефразування.

Розглянемо приклади таких завдань.

Першим кроком студентам пропонують виконати завдання множинного вибору з інструкцією прочитати висловлювання й вибрати із запропонованих близьке йому за значенням.

Read the sentences and choose the one, which is close to it in meaning.

It's desirable that travelers book a hotel room in advance.

- a) *Travelers must book a hotel room in advance.*
- b) *Travelers have to book a hotel room in advance.*
- c) *Travelers should book a hotel room in advance.*

Виконання завдання перевіряє викладач фронтально, після визначення правильної відповіді студенти пояснюють значення вихідного й обраного речення, фокусуючи увагу на значенні модального дієслова.

Тестове завдання перехресного вибору подають у такому вигляді.

Read the sentences and match them with the meaning they express.

.	Liza might have refused to join us because she has recently visited this exhibition.		repeated action in the past
.	Students should have taken more time learning the use of the modal verbs.		supposition
.	When a child Nick would always ask lots of questions about this or that.		criticism

Таке тестове завдання складається з 10 речень з модальним дієслівним присудком, у яких модальні дієслова вживаються в різних значеннях. Перевірку виконання здійснює викладач фронтально, студенти пояснюють свій вибір та наводять власні приклади вживання модальних дієслів.

Тестове завдання на завершення висловлювання може мати різні форми – власне завершення висловлювання або реагування на висловлювання. У цьому випадку завдання має мовленнєвий характер і є корисним, оскільки не лише розвиває навички вживання модальних дієслів на рівні понадфразових і діалогічних єдностей, а й допомагає розвивати монологічні та діалогічні вміння студентів.

Read parts of the conversation and respond to the utterances:

- *James fell ill with flue and has been staying home for a week already.*

Possible responds:

- *He might be so bored!*
- *I am sure he wouldn't see a doctor!*
- *Could he have fallen ill again? He caught a cold last month.*

Таке завдання виконують усно фронтально. Студенти коментують не власні реакції, а реакції інших.

Наступний крок – внутрішньомовне перефразування. Пропонується два варіанти виконання такого завдання – усне і письмове. У першому випадку студенти працюють у парах. Після виконання завдання в парах, перефразування виконують ланцюжком, у якому беруть участь усі присутні студенти. Після перефразування студенти коментують свої висловлювання, пояснюючи значення вжитого модального дієслова. Завдання такого типу виконують на етапі розвитку вмінь діалогічного мовлення, коли навички вживання модальних дієслів автоматизовані.

Письмове виконання завдання відбувається під час написання діагностичного тесту, який проводять для визначення рівня розвитку мовленнєвих навичок уживання модальних дієслів та можливого подальшого корегування навчальної діяльності студентів.

Rephrase the sentences using model verbs to match the meaning of the initial sentence.

I don't believe Masha forgot about the meeting. – Masha couldn't have forgotten about the meeting.

У вихідному реченні висловлено недовіру, отже, перефразоване речення має модальний присудок з **could** у заперечній формі, значенням якого є недовіра / сумнів.

Усі запропоновані тестові завдання виконують на заняттях, вони можуть бути включені до підсумкового тематичного тесту.

Висновки. Тестові завдання, які застосовують з навчальною метою, останнім часом стають невід'ємним компонентом навчального процесу, що зумовлює набуття студентами стратегічних умінь.

По-перше, при виконанні тестового завдання студенти синтезують усі набуті знання, навички та вміння, що дозволяє їм правильно виконати завдання і пояснити власний вибір.

По-друге, виконуючи завдання такого типу, студенти орієнтуються на функціонування граматичної структури в конкретній ситуації, що також може забезпечити правильність виконання завдання і, відповідно, розвивати та вдосконалювати навички.

По-третє, студенти навчаються порівнювати комунікативні функції граматичних структур та обирати граматичну структуру необхідну для реалізації комунікативного наміру, що у свою чергу свідчить про набуття студентами комунікативної компетенції.

Важливим аспектом є набуття студентами досвіду виконання тестових завдань, що є корисним для них як для майбутніх учителів іноземних мов. Розвиток професійних навичок і вмінь студентів має бути невід'ємним компонентом навчального процесу в педагогічному навчальному закладі.

Перспектива дослідження. Отже, застосування в навчанні граматики різноманітних тестових завдань сприяє розвитку та вдосконаленню мовленнєвих навичок і вмінь студентів, дає можливість розвивати професійні навички, тому вважаємо доцільним подальше вивчення проблеми та створення комплексів таких завдань, розробку механізмів оцінювання навчальних досягнень студентів для впровадження в навчальний процес на 1-2 курсах факультету іноземних мов.

БІБЛІОГРАФІЯ

1. Довгополова Я. В. Впровадження тестової методики в процес навчання у вищих навчальних закладах / Вісник Харківського національного університету ім. В. Н. Каразіна. Сер.: Романо-германська філологія. Методика викладання іноземних мов. Харків, 2011. № 972. Вип. 67. С. 100-127.
2. Квасова О. Г. Основи тестування іноземних мов і вмінь: навчальний посібник. Київ : Ленвіт, 2009. 119 с.
3. Морська Л. Ш. Теорія та практика методики навчання англійської мови. Тернопіль : Астон, 2003. 248 с.
4. Ніколаєва С. Ю. Основи сучасної методики викладання іноземних мов (схеми і таблиці): навчальний посібник. Київ : Ленвіт, 2008. 285 с.
5. Савенко Т. В. Практична грамика англійської мови: навчальний посібник. Кіровоград: ПП «Центр оперативної поліграфії «Авангард», 2017. 180 с.
6. Савенко Т. В. Збірник вправ з практичної грамики англійської мови. Кіровоград: ПП «Центр оперативної поліграфії «Авангард», 2015. 100 с.
7. Сологуб Л. В., Микитка Ш. С., Комар Р. Ш. До питання про тестування як актуальну методику оцінювання. Zbiór artykułów naukowych. Konferencij Miedzynarodowej Naukowo-Praktycznej "Nowoczesne badania podstawowe i stosowane". – Warsaw : Wydawca: Sp. Zo.o. "Diamond Trading tour", 2017. С. 6-10.
8. Common European Framework of References for Languages: Learning, Teaching, Assessment. Cambridge : Cambridge Un-ty Press, 2001. 260 p.
9. Hughes A. Testing for language teachers. – Cambridge : Cambridge Un-ty Press, 1989. 170 p.

REFERENCES

1. Dovhopolova, Ya. V. Vprovadzhenia testovoi metodyky v protses navchannia u vychshykh navchalnykh zakladakh. [Introducing testing methodology in the educating process in higher educational institutions] (2011). Kharkiv: Visnyk Kharkivskoho natsionalnoho universytetu im. V.N. Karazina.
2. Kvasova O.H. (2009). Osnovy testuvannia inshomovnykh navychok i vmin. [The grounds of testing foreign language skills], K: Lenvit.
3. Morska L. Sh. (2003). Teoria ta praktyka metodyky navchannia anhliskoi movy. [Theory and Practice of English teaching methodology], Ternopil.

4. Nikolaeva S. (2008). *Osnovy suchashoi metodyky vykladannia inozemnykh mov (skhemy i tablytsi)*. [The fundamentals of modern methodology of teaching foreign languages (schemes and tables)], K: Lenvit.
5. Savenko T.V. (2017). *Praktychna hramatyka anhlyiskoi movy*. [Practical English Grammar]. Kirovohrad: Avanhard.
6. Savenko T.V. (2015). *Zbirnyk vprav z practychoi hramatyky anhlyiskoi movy*. [Collection of exercises in English Grammar], Kirovohrad: Avanhard.
7. Solohub L.V., Mykytka Sh.C., Komar R. Sh.. (2017). *Do pytannia pro testuvannia jak aktualnoi metodyky otsiniuvannia*. [To the issue of testing as an actual assessment methodology]б Warsaw: Diamond Trading tour.
8. *Common European Framework of References for Languages: Learning, Teaching, Assesment* (2001), Cambridge: Cambridge Un-ty Press., – 260 p.
9. Hughes A. (1989). *Testing for language teachers*, Cambridge: Cambridge Un-ty Press, 170 p.

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРА

Тетяна Савенко – старший викладач кафедри англійської мови та методики її викладання Центральноукраїнського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка.

Наукові інтереси: комунікативно-орієнтоване навчання граматики англійської мови, методика розвитку комунікативної компетенції студентів .

INFORMATION ABOUT THE AUTHOR

Tatiana Savenko – senior teacher of the English Language and Methodology Department at the Volodymyr Vynnychenko Central Ukrainian State Pedagogical University.

Scientific interests: methodology of teaching grammar, communicative competence development.